

Sygn. akt II C 197/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2021 roku

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie Wydział II Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Dubinowicz – Motyk

Protokolant: Marzena Przybysz - Zaklika

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2021 roku na rozprawie

sprawy z powództwa S. K. i T. K.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w K.

o ustalenie i zapłatę

I ustala, że zawarta w dniu 5 grudnia 2008 roku pomiędzy S. K. i T. K. a (...) Bank (...) S.A. w K. umowa o mieszkaniowy kredyt budowlano – hipoteczny nr (...) jest nieważna w całości;

II zasądza od pozwanego (...) Bank (...) S.A. w K. na rzecz S. K. i T. K. kwotę 39 055,46 CHF (trzydzieści dziewięć tysięcy pięćdziesiąt pięć 46/100 franków szwajcarskich) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 stycznia 2020 roku do dnia zapłaty;

III zasądza od pozwanego (...) Bank (...) S.A. w K. na rzecz S. K. i T. K. kwotę 6447zł (sześć tysięcy czterysta czterdzieści siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt II C 197/20

UZASADNIENIE

W dniu 3 lutego 2020 roku S. K. i T. K. wnieśli pozew przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w K., domagając się zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów kwoty 39 055,46 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 stycznia 2020 roku do dnia zapłaty, ewentualnie – zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów kwoty 97 270,73zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 stycznia 2020 roku do dnia zapłaty, a także zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie powodowie wskazali, że zawarta przez strony w dniu 5 grudnia 2008 roku umowa o mieszkaniowy kredyt budowlano – hipoteczny w złotych indeksowany kursem CHF jest sprzeczna z prawem oraz zawiera abuzywne klauzule indeksacyjne, co powoduje jej nieważność i możliwość żądania przez powodów zwrotu kwot uiszczonych na rzecz strony pozwanej w jej wykonaniu. Powodowie zastrzegli, że domagają się zasądzenia kwoty 39 055,46 CHF, stanowiącej część nienależnie uiszczonych przez nich świadczeń, jako że do 10 grudnia 2019 roku zapłacili stronie pozwanej 543 511,71zł i 39 055,46 CHF. (k.5-45)

Pozwany (...) Bank (...) S.A. w K. domagał się oddalenia powództwa i zasądzenia od powodów na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany wywodził, iż łącząca strony umowa nie zawiera klauzul abuzywnych ani nie jest sprzeczna z przepisami prawa i zasadami współzycia społecznego. Pozwany bank podniósł także zarzut częściowego przedawnienia roszczenia powodów. (k.127-168)

Powodowie podtrzymywali swoje stanowisko (k.276-278)

Pismem procesowym z dnia 28 sierpnia 2020 roku powodowie zmodyfikowali żądanie pozwu w ten sposób, iż domagali się: 1) ustalenia że zawarta przez strony w dniu 5 grudnia 2008 roku umowa o mieszkaniowy kredyt budowlano – hipoteczny w złotych indeksowany kursem CHF nr (...) jest nieważna w całości, ewentualnie – że postanowienia w/w umowy w zakresie §1 ust.1, §2 ust.9, §5 ust.1 i §5 ust.8 są bezskuteczne względem powodów, 2) zasądzenia od pozwanej spółki na rzecz powodów kwoty 39 055,46 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 28 stycznia 2020 roku do dnia zapłaty, ewentualnie – zasądzenia od pozwanej na rzecz powodów kwoty 92 270,73zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 28 stycznia 2020 roku do dnia zapłaty. (k.291-295)

(...) Bank (...) S.A. w K. wnosił o oddalenie zmodyfikowanego powództwa w zakresie żądań głównych i ewentualnych oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. (k.307-314)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 5 grudnia 2008 roku pomiędzy (...) Bank (...) S.A. w K. a S. K. i T. K. zawarta została umowa o mieszkaniowy kredyt budowlano – hipoteczny w złotych indeksowany kursem CHF o nr (...). Bank udzielił powodom kredytu w kwocie 670 000zł, indeksowanego kursem CHF, przeznaczonego na sfinansowanie robót budowlanych związanych z nabyciem i remontem lokalu mieszkalnego położonego w W. przy ul. (...).

Strony postanowiły, iż bank wypłaci kredyt w transzach, że przez 12 miesięcy od uruchomienia pierwszej transzy powodowie spłacać będą wyłącznie odsetki od salda zadłużenia (karencja w spłacie kapitału), a po tym terminie – będą spłacać kredyt wraz z oprocentowaniem w 300 miesięcznych ratach kapitałowo – odsetkowych o równej wysokości.

W §1 ust.1 umowy przewidziano, że w dniu wypłaty pierwszej transzy kredytu jego saldo zostanie wyrażone w CHF, według gotówkowego kursu kupna CHF banku z dnia wypłaty podanego w pierwszej tabeli kursowej banku – tabela A. W §2 ust. 9 umowy doprecyzowano, że kredyt zostanie uruchomiony w złotych, a jego równowartość w CHF ustalona zostanie w dniu uruchomienia pierwszej transzy według kursu kupna określonego w §1 ust.1, jak również że kolejne transze kredytu będą wypłacane w złotych, a ich równowartość w walucie CHF będzie każdorazowo ustalana według gotówkowego kursu kupna CHF banku z dnia wypłaty podanego w pierwszej tabeli kursowej banku – tabela A z dnia wypłaty danej transzy.

W §3 umowy sprecyzowano zasady jego oprocentowania, wskazując iż – co do zasady – kredyt jest oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, której wysokość stanowi sumę stawki indeksu 6M LIBOR i marży banku wynoszącej 0,7 punktów procentowych. Wskazano także, że bank nalicza odsetki w CHF od wartości kredytu określonej w CHF, w okresach miesięcznych od kwoty aktualnego zadłużenia od uruchomienia kredytu do dnia poprzedzającego jego całkowitą spłatę.

W §5 umowy ustalono, że kredyt, odsetki i inne zobowiązania wyrażone w CHF będą spłacane przez powodów w złotych, jako równowartość raty wyrażonej w CHF po jej przeliczeniu według gotówkowego kursu sprzedaży CHF banku notowanego w pierwszej tabeli kursowej banku – tabeli A z dnia wymagalnej spłaty raty.

Jednocześnie w §5 ust. 1 umowy zastrzeżono, iż zmiana kursu walutowego będzie miała wpływ na wysokość rat kapitałowo – odsetkowych i na wartość kredytu, tj. że w przypadku wzrostu kursu walutowego wartość kredytu będzie wzrastała i ulegną zwiększeniu raty kapitałowo – odsetkowe, a w przypadku spadku kursu walutowego - wartość kredytu będzie malała i ulegną zmniejszeniu raty kapitałowo – odsetkowe. Dodatkowo w §8 ust.1 pkt e) zamieszczono oświadczenie kredytobiorców, że są świadomi tego, iż zmiana stopy procentowej i kursu walutowego będą miały wpływ na saldo kredytu i wysokość rat kapitałowo – odsetkowych oraz że ponosi ryzyko kursowe związane z kredytem udzielonym w złotych indeksowanym kursem CHF. W §9 ust.8 pkt c umowy zastrzeżono prawo banku do jednostronnego przewalutowania kredytu na złote m.in. w razie znacznego, większego niż 40%, wzrostu kursu waluty CHF w stosunku do PLN w porównaniu do kursu obowiązującego w dniu zawarcia umowy.

Kredytobiorcy potwierdzili, iż przed zawarciem umowy otrzymał jej wzór wraz z wzorami załączników oraz że akceptuje treść wzorów załączników i stają się one integralną częścią umowy.

Dowody: umowa kredytu z załącznikami k.49-60

(...) Bank (...) S.A. w K. wypłacił powodom kwotę kredytu w dniu 18 grudnia 2008 roku. niesporne, nadto wniosek o uruchomienie kredytu k.266, potwierdzenie przelewu k.268-269

Strony kilkakrotnie aneksowały w/w umowę, m.in. w dniu 19 października 2012 roku w celu dostosowania zapisów umowy do przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw strony dodały do umowy załącznik A, precyzujący zasady dokonywania spłat rat kapitałowo – odsetkowych oraz przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie indeksacji kredytu. Doprecyzowano sposób ustalania przez bank wysokości spreadu walutowego i jego aktualną wysokość, z zaznaczeniem że zmiana spreadu będzie miała wpływ na wyrażoną w złotych wysokość rat kapitałowo – odsetkowych. Wskazano także, że kredytobiorca ma prawo do spłaty bezpośrednio w CHF kredytu, odsetek i innych zobowiązań umownych wyrażonych w CHF, które – według brzmienia umowy – miały być spłacane w złotych jako ich równowartość w CHF. Zmodyfikowane postanowienia umowy miały obowiązywać od 19 października 2012 roku.

Dowód: aneks k.65

Od listopada 2012 roku powodowie spłacali raty kapitałowo – odsetkowe we frankach szwajcarskich. Przez siedem laty wpłaty powodów wyniosły 39 055,46 CHF.

Niesporne, a nadto zaświadczenie o kredycie k.66-72, rozliczenie kredytu k.239-240

Pismem z dnia 15 stycznia 2020 roku S. K. i T. K. wezwali (...) Bank (...) S.A. w K. do zapłaty w terminie 7 dni kwoty 543 511,71zł i 39 055,46CHF, stanowiącej równowartość środków pieniężnych uiszczonych bezpodstawnie od powodów tytułem spłat kredytu nr (...), podnosząc zarzut nieważności umowy kredytu i bezskuteczności zapisów umowy stanowiących podstawę do wyliczania rat kredytu w oparciu o ustalany przez bank kurs CHF. Pismo to zostało doręczone stronie pozwanej w dniu 20 stycznia 2020 roku.

Dowód: przedsądowe wezwanie do zapłaty z potwierdzeniem nadania i doręczenia k.87-90

Powodowie składali wniosek kredytowy przy pomocy pośrednika kredytowego, w siedzibie oddziału banku stawili się dopiero na podpisanie umowy kredytu. W treści wniosku zaznaczono, że są zainteresowani uzyskaniem kredytu w kwocie 700 000zł indeksowanego kursem CHF. S. K. wskazał, że jest zatrudniony jako analityk finansowy.

Wzór umowy był sporządzony przez stronę pozwaną. Powodowie tuż przed podpisaniem umowy usiłowali bez powodzenia negocjować obniżenie stawki oprocentowania; zasugerowali także konieczność sprostowania omyłki w nazwisku sprzedającego kredytowaną nieruchomość.

Powodowie przed podpisaniem umowy kredytu rozmawiali z pracownikiem banku, który przedstawiał im zalety kredytu waloryzowanego kursem CHF, wspominał o ryzyku kursowym ale oceniał je jako niskie, opisywał CHF jako walutę stabilną i tłumaczył mechanizm indeksacji. Powodowie nie zostali poinformowani o tym w jaki sposób bank będzie ustalał kursy CHF stosowane przy przeliczeniach wypłat i wpłat dokonywanych w wykonaniu umowy kredytu.

Dowody: wniosek kredytowy k.198-200, zeznania powodów e-protokół rozprawy z 7 maja 2021 roku

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo było uzasadnione.

Sąd przychyliła się do stanowiska powodów, iż postanowienia zawarte w §1 ust.1, §2 ust.9, §5 ust.1 i §5 ust.8 umowy kredytu z dnia 5 grudnia 2008 roku stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ kc. Nie uznaje natomiast za trafny poglądu iżby w/w umowa była nieważna ze względu na naruszenie art. 69 ust.1 ustawy Prawo bankowe, art. 12 ust.1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, art. 353¹ kc i art. 58§2 kc, podzielając stanowisko wyrażone w tej kwestii w wyroku Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18.

Zgodnie z art. 385¹ kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeśli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, przy czym nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Przez „postanowienia określające główne świadczenia stron” rozumie się powszechnie postanowienia dotyczące świadczeń charakteryzujących daną umowę. Umowa kredytu zdefiniowana jest w art. 69 ust.1 ustawy Prawo bankowe, stanowiącym, iż przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W ocenie Sądu, przy umowie kredytu indeksowanego do waluty obcej – a taki charakter ma analizowana umowa - klauzula indeksacyjna przewidująca „przeliczenie” wypłacanych i wpłacanych kwot ze złotych polskich na franki szwajcarskie i określająca kurs wymiany CHF dotyczy głównego zobowiązania kredytobiorcy, gdyż służy do ustalenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy w walucie obcej i do ustalenia wysokości poszczególnych rat kredytu podlegających spłacie w złotych polskich. Tym samym – decyduje ona o wysokości podstawowego świadczenia kredytobiorcy i wysokości tzw. spreadu walutowego, stanowiącego element wynagrodzenia banku za udzielony kredyt (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/17). Ponadto, istotą umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej jest istnienie ryzyka kursowego, a zawarta w kwestionowanych postanowieniach umowy klauzula indeksacyjna statuuje mechanizm indeksacji i różnic kursów walutowych, a więc określa główny przedmiot umowy (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C 51/17, z dnia 14 marca 2019 roku w sprawie C 118/17 i z dnia 3 października 2019 roku w sprawie C 260/18, wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie V ACa 490/18, z dnia 30 grudnia 2019 roku w sprawie I ACa 697/18).

W dalszej kolejności Sąd zauważa, że zapis zamieszczony w zakresie §1 ust.1, §2 ust.9, §5 ust.1 i §5 ust.8 zawartej przez strony umowy kredytu nie został sformułowany w sposób jednoznaczny. Po pierwsze – zawiera jedynie wskazanie, że kwota kredytu w dniu jej wypłaty zostanie przeliczona na CHF, przy przyjęciu kursu kupna CHF obowiązującego w tabeli bankowej i że rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorcę w złotych polskich będzie następować według kursu sprzedaży CHF obowiązującego w tabeli bankowej. Umowa stron nie precyzowała w żaden sposób metod ustalania kursu wymiany CHF, mającego służyć do obliczenia wysokości rat spłaty kredytu, a tym samym - bieżącego salda zadłużenia powodów. Analizowane zapisy umowy nie dawały powodom, ani innemu przeciętnemu konsumentowi, możliwości ustalenia czy też zweryfikowania przyjętego do rozliczeń między stronami kursu wymiany CHF, a co za tym idzie – wysokości rat kredytu jakie byli zobowiązani uiszczać na rzecz strony pozwanej. Oznacza to, że sam sposób waloryzacji świadczenia pozostał niedookreślony i pozostawiony decyzji strony pozwanej, odnoszącej się do przyjęcia określonych wysokości kursu kupna i kursu sprzedaży CHF w tworzonej przez siebie tabeli kursowej. Po drugie – przez wyrażenie klauzul waloryzacyjnych umowy kredytowej prostym i zrozumiałym językiem należy rozumieć takie ich sformułowanie, by kredytobiorcy zapewnić informacje wystarczające do podjęcia przez niego świadomej i rozważnej decyzji, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z umowy konsekwencje ekonomiczne, a ciężar udowodnienia wykonania owych obowiązków przedumownych spoczywa na banku (por. wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 30 kwietnia 2014 roku w sprawie C 26/13, z dnia 20 września 2017 roku w sprawie C 186/16 i z dnia 10 czerwca 2021 roku C 776/19). W rozpoznawanej sprawie strona pozwana nie zaoferowała dowodów wykazujących iż powodowie

zostali należycie, w przytoczonym znaczeniu, poinformowani o ryzyku kursowym wiążącym się z zawarciem umowy kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego na kilkadziesiąt. Fakt potwierdzenia przez powodów w treści umowy, iż są świadomi, że zmiana kursu waluty będzie miała wpływ na wysokość raty i saldo zadłużenia z tytułu kredytu, oznacza jedynie formalne wypełnienie omawianego warunku. Sąd przychylił się do poglądu Sądu Apelacyjnego w Warszawie wyrażonego w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 grudnia 2019 roku I ACa 697/18, iż dla rzetelnego poinformowania powodów o istocie ryzyka kursowego przy kredycie indeksowanym do CHF konieczne byłoby wyjaśnienie im czynników kształtujących kurs CHF w okresie zawierania umowy, czynników mogących mieć wpływ na kurs CHF w okresie wykonywania umowy, w tym prognoz co do zmian kursu CHF w perspektywie trzydziestoletniej wynikających z dostępnych danych ekonomicznych i geopolitycznych, wskazanie poziomu kursu wymiany CHF/PLN przy którym rzeczywiste koszty kredytu zrównają się z kosztami kredytu „złotowego”, wskazanie jak może wzrosnąć zadłużenie dla całego okresu kredytowania w przypadku spełnienia się optymistycznych i pesymistycznych, przewidujących np. kryzys gospodarczy, prognoz wzrostu kursu CHF. Zaniechanie przedstawienia powodom w/w informacji uniemożliwia przyjęcie, by klauzule zamieszczone w §1 ust.1, §2 ust.9, §5 ust.1 i §5 ust.8 umowy wyrażone były prostym i zrozumiałym językiem w rozumieniu art. 385¹§1 kc interpretowanego zgodnie z art. 4 ust.2 dyrektywy 93/13.

W konsekwencji, mimo iż kwestionowane postanowienia dotyczą głównego świadczenia powodów jako kredytobiorców, mogły być przedmiotem oceny przez pryzmat przesłanek z art. 385¹ kc.

Strona pozwana przyznała, że kwestionowane postanowienia umowy nie zostały uzgodnione indywidualnie z powodami.

Jak już zaznaczono, za niedozwolone uważa się postanowienia umowne kształtujące prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a przez to rażąco naruszające jego interesy. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, iż postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, jeżeli kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy, słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie spodziewać się, że konsument przyjąłby dane postanowienie w drodze negocjacji indywidualnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 27 lutego 2019 roku w sprawie II CSK 19/18) oraz że rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków wynikających z umowy na jego niekorzyść, skutkującą niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej i jego nierzetelnym traktowaniem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2006 roku w sprawie I CK 297/05, wyrok Sądu Najwyższego z 29 sierpnia 2013 roku w sprawie I CSK 660/12). Sąd stoi na stanowisku, iż klauzula zamieszczona w §1 ust.1, §2 ust.9, §5 ust.1 i §5 ust.8 umowy kształtuje prawa i obowiązki powodów, jako kredytobiorców, w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, jednocześnie rażąco naruszając ich interesy. Sprowadza się ona bowiem do przyznania bankowi uprawnienia do jednostronnego, swobodnego, ustalania kursów CHF stosowanych przy określaniu wysokości poszczególnych rat kredytu, a tym samym – modyfikowania salda zadłużenia powodów. Jak już omawiano, w istocie umowa zawiera jedynie odesłanie do tabeli kursowej obowiązującej w pozwanym banku, nie precyzując tego jak kursy te mają być ustalane. Nie wymaga szerszego uzasadnienia pogląd, że zagwarantowanie stronie pozwanej prawa dowolnego kształtowania poziomu kursu CHF i przez to wysokości zobowiązań powodów wobec banku, rażąco narusza równowagę stron umowy kredytu. Zagadnienie to było przedmiotem analizy Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 4 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/17 uznał, iż mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta. Ponieważ oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (art. 385⁽²⁾ kc), irrelevantne były argumenty przywoływane przez stronę pozwaną, iż w rzeczywistości przy wykonywaniu umowy bank nie ustalał dowolnie kursów walut i że miały one charakter „rynkowy”, będąc ustalane przez pozwany bank, tak jak i przez NBP, w oparciu o dane publikowane przez agencję (...). Istotna jest bowiem treść umowy, a nie sposób jej późniejszego wykonywania przez strony, gdyż oceny czy postanowienie umowne jest niedozwolone dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 roku w sprawie III CZP 29/17). Z tego powodu nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy dowody przywoływane przez stronę pozwaną w odpowiedzi na pozew w punkcie 5, 6, 7i-k, 7m i 8, ponieważ zmierzały one do odtworzenia praktyki

strony pozwanej. Wyeksponować natomiast trzeba, że w dacie zawierania spornej umowy obowiązywały art. 385⁽¹⁾ kc – 385⁽³⁾ kc, zakazujące zamieszczania w umowach zawieranych z konsumentami zapisów sprzecznych z dobrymi obyczajami rażąco naruszających interesy konsumenta. Owo rażące naruszenie interesów S. K. i T. K. polegało na takim ukształtowaniu treści stosunku umownego, który narażał powodów na niebezpieczeństwo dowolnego, korzystnego jedynie dla interesów ekonomicznych strony pozwanej, ustalania przez stronę pozwaną kursów CHF rzutujących na wysokość zobowiązania powodów, niezależnie od tego czy pozwany bank możliwość tę wykorzystywał i niezależnie od tego czy powodowie w chwili zawierania umowy owego niebezpieczeństwa byli świadomi.

Zgodnie z art. 385¹§2 kc jeżeli postanowienie umowy zgodnie z §1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Jest to jednak możliwe jedynie wówczas, gdy umowa może obowiązywać bez abuzywnych postanowień. Podobnie - art. 6 ust.1 dyrektywy 93/13 stanowi, iż nieuczciwe postanowienia w umowie zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem nie są wiążące dla konsumentów, na warunkach określonych w prawie krajowym państw członkowskich, oraz że umowa pozostaje wiążąca dla stron na tych samych warunkach, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych postanowień. Cenne wskazówki interpretacyjne dotyczące art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 (i – pośrednio – art. 385¹§2 kc) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zawarł w wyroku z dnia 3 października 2019 roku C 260/18. Mianowicie, uznał, iż przepis ów nie stoi na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął, zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. Trybunał stwierdził też, iż art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 sprzeciwia się wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w czynności prawnej są uzupełniane przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę. Sąd uważa, że nie ma możliwości utrzymania w mocy umowy kredytowej zawartej przez strony bez w/w niedozwolonych postanowień regulujących mechanizm indeksacji i różnic kursów walutowych. Prowadziłoby to bowiem do zmiany charakteru umowy poprzez wyeliminowanie ryzyka kursowego związanego z indeksacją kwoty kredytu do CHF, a tylko istnienie owego ryzyka uzasadnia zastosowanie w umowie przy określaniu wysokości oprocentowania stopy międzybankowej tej waluty, czyli LIBOR (§3 umowy). Skoro zamiarem stron było zawarcie umowy kredytu indeksowanego kursem CHF, to istnienie owej umowy bez klauzul indeksacyjnych nie ma racji bytu i jest sprzeczne z naturą tego stosunku obligacyjnego, gdyż przekształcenie kredytu indeksowanego w kredyt złotowy byłoby równoznaczne ze zmianą głównego przedmiotu umowy. Ponadto – wyeliminowanie w/w klauzul uniemożliwia wykonanie umowy, z uwagi na brak mechanizmu ustalenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy. Analogiczny pogląd został wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 23 października 2019 roku w sprawie V ACa 567/18. Jednocześnie - wśród przepisów prawa cywilnego brak jest przepisów dyspozytywnych, które mogłyby zastąpić analizowane postanowienia umowy stron. W szczególności nie jest nim, wbrew stanowisku strony pozwanej, art. 358§2 kc, jako że obowiązuje on dopiero od 24 stycznia 2009 roku, podczas gdy sporna umowa została zawarta 5 grudnia 2008 roku (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lipca 2017 roku w sprawie II CSK 803/16) oraz normuje on sposób wykonania zobowiązań, których przedmiotem jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, a powinnością powodów była zapłata rat kredytu w złotych polskich i sam kredyt był udzielony w złotych polskich. Możliwość odwołania się zaś do ustalonych zwyczajów i - poprzez art. 56 kc - do art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku Prawo wekslowe, postulowana przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lipca 2017 roku w sprawie II CSK 803/16, musi zostać uznana za sprzeczną z celami dyrektywy 93/13, w świetle interpretacji przedstawionej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 3 października 2019 roku C 260/18. W konsekwencji, należy uznać, że abuzywność postanowień określających główny przedmiot umowy skutkuje nieważnością umowy kredytu, ponieważ brak jest porozumienia stron odnośnie jej elementów przedmiotowo istotnych. Zauważyć też trzeba, że zawarty przez strony w dniu 19 października 2012 roku aneks do umowy nie może być traktowany jako skutkujący „sanowaniem” z mocą wsteczną wspomnianej abuzywności umowy w jej pierwotnej wersji. Ani treść aneksu ani zeznania powodów nie dają bowiem podstaw do przyjęcia, by przy podpisaniu tego aneksu zamierzali

wyrazić dobrowolną i świadomą zgodę na odstąpienie od powoływania się na abuzywny charakter postanowień w jej pierwotnym brzmieniu, tj. by mieli wówczas świadomość niewiążącego charakteru zapisów §1 ust.1, §2 ust.9, §5 ust.1 i §5 ust.8 umowy w jej pierwotnym brzmieniu i wynikających z tego konsekwencji (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 9 lipca 2020 roku C-452/18 i z 29 kwietnia 2021 roku C-19/20).

Abuzywność wskazanych powyżej postanowień umowy i brak zgodnej woli stron na utrzymanie klauzul abuzywnych lub zastąpienie ich innymi przepisami, w tym regulacją zbliżoną do art. 358§2 kc (powodowie takim rozwiązaniem się sprzeciwiali i od wystosowania przedsądowego wezwania do zapłaty do zamknięcia rozprawy domagali się uznania umowy kredytu za nieważną) nakazywała stwierdzenie przez Sąd, iż umowa kredytu z 5 grudnia 2008 roku nie zawierająca abuzywnych postanowień jest sprzeczna z prawem, a przez to nieważna na podstawie art. 58§1 kc. Jednocześnie Sąd uznał, że powodowie mają interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc w domaganiu się ustalenia nieważności spornej umowy. Skoro umowa zawarta została na okres do 15 marca 2035 roku, strona pozwana twierdzi że umowa jest ważna i powinna być przez powodów wykonywana, zobowiązanie powodów do spłaty kredytu jest zabezpieczone hipoteką, interes prawny powodów w domaganiu się ustalenia nieważności umowy jest oczywisty. Samo bowiem uwzględnienie żądania powodów o zasądzenie nienależnie uiszczonych kwot nie rozstrzygałoby definitywnie sporu stron i nie usuwałoby wątpliwości co do istnienia zobowiązania stron. Tak argumentując, na podstawie art. 189 kpc, art. 58§1 kc i art. 385¹ kc, Sąd uwzględnił żądanie i orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

Nieważność umowy kredytu powoduje konieczność rozliczeń stron na podstawie art. 410§1 kc w zw. z art. 405 kc. Sąd podkreśla, że aktualnie ugruntowany jest pogląd, iż jeżeli bez skutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (mająca moc zasady prawnej uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 roku III CZP 6/21). W rozpoznawanej sprawie powodowie domagali się zasądzenia na swoją rzecz jedynie części z kwoty uiszczonej przez siebie na rzecz strony pozwanej, a mianowicie 39 055,46 CHF. Bezsporne, a zarazem potwierdzone treścią złożonych do akt dokumentów (k.66-72 i 239-240) było, że w okresie od listopada 2012 roku do grudnia 2019 roku powodowie wpłacili tę kwotę na rzecz pozwanego banku. Formułowany przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia był nieuzasadniony. Abuzywność skutkuje bowiem bezskutecznością zawieszoną na korzyść konsumenta (kredytobiorcy) wadliwych postanowień i całej, zawierającej owe abuzywne postanowienia, umowy, który to pogląd został jednoznacznie wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z 16 lutego 2021 roku III CZP 11/20. W rozpoznawanej sprawie oświadczenia powodów, jako konsumentów o zakwestionowaniu abuzywnych postanowień umowy, braku woli ich sanowania i domaganiu się stwierdzenia nieważności umowy zostały złożone po okresie listopad 2012 – listopad 2019 (zwrotu świadczeń wówczas uiszczanych powodowie się domagają), a więc wówczas strony były jeszcze związane umową i powodowie byli zobowiązani do ich uiszczania. Dalszą konsekwencją owego charakteru następstw abuzywności jest to, że termin przedawnienia roszczeń powodów o zwrot spełnionych przez nich świadczeń mógł rozpocząć bieg dopiero po podjęciu przez powodów wiążącej decyzji co do ewentualnego sanowania niedozwolonej klauzuli i co do zaakceptowania następstw całkowitej nieważności umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 roku V CSK 382/18 i uchwała Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 roku III CZP 6/21), co w niniejszej sprawie miało miejsce najwcześniej 15 stycznia 2020 roku (data przedsądowego wezwania do zapłaty) lub – zdaniem Sądu - podczas rozprawy w dniu 7 maja 2021 roku.

Mając na uwadze powyższe, w punkcie II sentencji Sąd uwzględnił żądanie zasądzenia na rzecz powodów kwoty 39 055,46 CHF. Podstawą rozstrzygnięcia o odsetkach ustawowych za opóźnienie jest art. 484§1 i 2 kc w zw. z art. 455 kc, przy czym Sąd uznał, że strona pozwana pozostaje w opóźnieniu z zapłatą w/w kwot od 28 stycznia 2020 roku, skoro przedsądowe wezwanie do zapłaty w siedmiodniowym terminie, zawierające sprecyzowane zarzuty i stanowisko powodów, otrzymała 20 stycznia 2020 roku. Sąd zauważa także, że żądana kwota została zasądzona na rzecz powodów łącznie jako małżonków, z uwagi na brak ustawowej i umownej podstawy solidarności powodów jako wierzycieli (art. 369 kc).

O kosztach procesu orzeczono na mocy art. 98§1 i 3 kpc, przyjmując że powodowie są stroną wygrywającą sprawę. Na poniesione przez powodów koszty procesu składały się: wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w kwocie 5400zł,

uiszczone opłaty skarbowe od pełnomocnictwa procesowego w kwocie 34zł, uiszczona opłata sądowa od pozwu w kwocie 1030zł.

ZARZĄDZENIE

(...)